

Enota Dramske pisateljice in pisatelji (DPP) ZDUS,
SLOGI in MG Ptuj vabijo na

sl( )gi SLOVENSKI
GLADALIŠKI
INŠTITUT

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

DELAVNICO DRAMSKEGA PISANJA ZA MLADO OBČINSTVO,

ki jo bosta vodila **Sarah Nemitz** in **Lutz Hübner**,
ter na

POGOVOR O POLOŽAJU DRAMSKIH AVTORJEV_IC V NEMČIJI IN SLOVENIJI,

ki ga bo z avtorji **Sarah Nemitz**, **Lutzem
Hübnerjem** in **Kim Komljanec** vodil **Gašper
Troha**.

V petek, **9. maja 2025**,
ob **15.00** (delavnica) in ob **18.00** (pogovor) v
Slovenskem gledališkem inštitutu (SLOGI),
Mestni trg 17, Ljubljana (prvo nadstropje).

Delovni jezik obeh dogodkov bo angleščina.

Sarah Nemitz in **Lutz Hübner**, rojena leta 1964, sta nemški avtorski dvojec, ki je za svoja dramska besedila prejel številne nominacije in nagrade. Po študiju – Lutz je študiral filozofijo, sociologijo, nemško književnost in igro, Sarah ples, filozofijo in umetnostno zgodovino – je Sarah delovala kot gledališka in filmska igralka, Lutz kot režiser, igralec in dramatik, ki se je sprva uveljavil kot avtor besedil za mlado publiko, od devetdesetih let prejšnjega stoletja pa sodi med najpogostejše uprizarjane dramatike na nemških odrih; v sezoni 1999/2000 sta ga po številu uprizoritev presegla le Shakespeare in Goethe. Na slovenskih odrih so bila doslej uprizorjena njegova mladinska besedila Marjetka str. 89 (MG Ptuj, Šentjakobsko gledališče, SLG Celje), Creeps (MG Ptuj, SiTi Teater), Boksarsko srce (GOML-LGL) in Neli ni več (LGL). Od leta 2001 piše v tandemu s Sarah, v začetku aprila sta slovensko premiero doživeli njuni dramski besedili Kar je bilo in kar bo (MG Ptuj) in Vila blok Evropa (MGL).

Na delavnici bosta mentorja najprej predstavila svoj pristop k pisanju, izbirajo tem in oblikovanje dramske forme, po krajšem odmoru pa se bomo osredotočili na gledališče za mlade in posebnosti pisanja za to občinstvo, govorili o temah, ki bi lahko nagovorile mlade v Sloveniji, ter iskali temam primerne dramske forme. Delavnica bo trajala **dve uri in pol**. Število mest je omejeno, prijave sprejemamo na dramatika@zdus.si.

V pogovoru bomo spoznavali, kaj pomeni biti dramatik_čarka – Lutz je mdr. aktivni član nemškega združenja dramatikov_čark Verband der Theaterautor:innen – ter iskali vzporednice med stanjem v Nemčiji in Sloveniji. Pogovor z nemškima avtorjema, slovensko dramatičarko in ustanoviteljico enote DPP ZDUS **Kim Komljanec** ter številnimi drugimi avtorji_cami bo vodil **Gašper Troha**, direktor SLOGI.

Poročilo z dogodka (Po posnetku pripravila Evelin Bizjak)

Slovenski gledališki inštitut, 9. maj 2025

Dogodek je potekal v dveh delih, udeležilo se ga je 21 udeleženk in udeležencev.

1. del

DELAVNICA: DRAMSKO PISANJE ZA MLADO OBČINSTVO

Uvodoma so se udeleženci predstavili in opisali svoje ustvarjalne in profesionalne prakse ter razloge za udeležbo na delavnici. Že v uvodnem krogu je bilo prepoznati širok interes za pisanje drame, režijo, dramaturgijo, pedagoško delo ter iskanje sodobnih tem za mladino. Mentorja sta z udeleženci delila konkretne pisateljske strategije, etična izhodišča, dramaturške principe ter kritično pedagogiko, ki je stalnica njunega dela z mladimi.

Sedem temeljnih načel njunega ustvarjanja

Nemitz in Hübner sta predstavila nabor "sedmih zapovedi", ki usmerjajo njuno pisanje. Poudarki:

1. **Drama kot umetnost časa** — besedilo mora biti napisano tako, da gledalca ne izgubi, še posebej mladega.
2. **Besedilo kot material za celoten gledališki kolektiv** — struktura mora omogočati, da vsak člen ustvarjalne ekipe vanj vnese svoj izraz.

3. **Razločevanje med "sporočilnostjo" in "duhom igre"** — pomembno ni, kaj želi avtor sporočiti, temveč kaj želi postaviti v dialog z občinstvom.
4. **Transformacija osebnega** — osebne izkušnje so izhodišče, nikoli dnevnik; nujna je umetniška transformacija.
5. **Brez moraliziranja** — mladi ne želijo, da jim kdo pove, kako naj mislijo; avtor naj zastavlja vprašanja, ne podaja odgovorov.
6. **Konflikt kot gonilo** — brez konflikta ni zgodbe; tudi monolog je konflikt.
7. **Začni čim pozneje, končaj čim prej** — prizori morajo vstopati v dogajanje pozno in se zaključiti hitro; dialog nastane iz situacije, nikoli obratno.

O konfliktu, strukturi in pisanju dialoga

Lutz Hübner je izpostavil ključne principe:

- 60 % pisanja je razmišljanje o psihologiji in motivacijah likov, preden je sploh zapisana prva replika.
- Dialog mora biti neizogiben – "Ne pišemo dialoga; pišemo situacije."
- Če se liki začnejo razlagati, je nekaj narobe s konfliktom ("samorazlagajoči" liki so ena največjih napak).
- Situacija mora biti tako močna, da mora lik spregovoriti – ne zato, ker želi, ampak ker mora.

Pisanje za mlado občinstvo

Ko sta govorila o pisanju za mlade, je postalo jasno, kako globoko raziskovalno in hkrati etično zasnovan je njun proces. V zadnjih letih sta se posvečala predvsem generaciji, ki je odraščala v času pandemije. Njuni intervjuji z mladimi nikoli niso zbiranje »zgodb«, ampak zbiranje občutij, ritmov govora, intimnih odtenkov. »Ne potrebujem njihovih zgodb, ampak njihove občutke,« je poudarila Nemitz. Mlade poslušata dolgo, potrpežljivo – prvi del pogovora prinese to, kar želijo deliti, drugi tisto, kar se pokaže, ko se v sogovorniku umiri obrambna drža. V tej dvojnosti – med zaščito in izpostavljenostjo – se porajajo dramske situacije.

Posebnosti:

- Ne smemo domnevati, da vemo, kaj mladi hočejo; to, kar odrasli mislimo, da je relevantno, pogosto ni.
- Ne sme postati pedagoški projekt. Dramska dialektika za mlade mora biti enakovredna tisti za odrasle.
- Raziskovanje: učitelji so opozorili, da je po pandemiji opazen padec samozavesti mladih, porast ostrine, spremembe socialnih navad — zato je avtorski tandem raziskoval teme izgubljenih dveh let, spremenjenih ritmov socializacije, občutka "črne luknje" v spominu.

Proces dela vključuje:

- pogovore z mladimi v učilnicah
- zbiranje vtisov, ne dejanskih zgodb

- dvostopenjski intervju: v prvi polovici mladi povedo, kar želijo; v drugi, ko se sprostijo, povedo resnično jedro
- preverjanje vsebine v procesu: šola jima je dodelila dve mladi svetovalki, ki opozarjata na nenaravnosti v jeziku, logiki, psihologiji likov

Velik poudarek je na etičnem vidiku: mlade poslušata, nikoli ne zlorabita konkretnih osebnih zgodb.

Brainstorming z udeleženci: teme za slovenski kontekst (2025)

Skupinski *brainstorming*, ki je sledil, je razpiral teme, ki mlado občinstvo 2025 v Sloveniji najbolj zadevajo: kibernetško nasilje, spletna samopodoba, razhajanje med digitalnim in telesnim jazom, krhkost prihodnosti, občutek izgubljenih let in razpad kontinuitete mladosti. Lutz je predlagal drzno izhodišče: zgodbo dekleta, spletne zvezdnice, umeščene v formo muzikala – žanra, ki bi omogočal igrivo, ironično in hkrati tematsko ostro obravnavo. Neposrednost, s katero je iz ene same podobe zgradil možno dramsko premiso, je lepo pokazala, kako v njunem delu deluje intuicija, usklajena z dolgoletno dramaturško prakso. Skupina je razpravljala o dramaturških nosilcih, sodobnih ikonah mladosti, ter o tem, kako ustvariti kompleksne, večplastne like, ki niso reprezentanti problemov, temveč nosilci individualnih svetov.

2. del

OKROGLA MIZA: POLOŽAJ DRAMATIKOV IN DRAMATIČARK V SLOVENIJI

Drugi del dogodka se je prevesil v javni pogovor o položaju dramskih avtorjev_ic v Nemčiji in Sloveniji, ki ga je vodil **doc. dr. Gašper Troha**. Moderiral je razpravo o tem, kako avtorji v Sloveniji in Nemčiji delujejo v gledaliških sistemih, kakšen je status dramatika v institucionalnem gledališču ter kako se razlikujejo pogoji dela, plačila, produkcija in recepcija. Pogovor se je hitro preusmeril v primerjavo sistemov: nemškega, ki avtorjem omogoča stabilen okvir za delo (od močnih združenj, agentov in kolektivnih pogajanj do institucionalnega razvoja mladinske dramatike), in slovenskega, kjer dramatik pogosto deluje v razpoki med literaturo in gledališčem ter brez realne systemske zaščite. Razprava o agentih, honorarjih, avtorskih pogodbah in prevodih je odprla kompleksno sliko: od »kafkovskih« pravnih zapletov do pomembnega vprašanja, kako v Sloveniji sploh mislimo pravice avtorjev.

Delovni pogoji in ustvarjalna rutina

- Hübner in Nemitz delata vsak dan; dopoldne pišeta, popoldne bereta in razpravljata.
- V Sloveniji večina avtorjev opravlja še druga dela, kar otežuje kontinuiteto pisanja.
- **Jera Ivanc** je poudarila, da lahko preživi s približno dvema naročiloma letno — a je to izčrpavajoče in dolgoročno nevzdržno.

Razlike v gledaliških sistemih

Nemčija:

- močna tradicija nove dramatike
- obstoječa združenja dramatikov, agenti, kolektivna pogajanja

- dramaturgi plačani enako kot režiserji
- močna infrastruktura gledališke pedagogike
- festivali, bralne uprizoritve, sistematična promocija novih tekstov

Slovenija:

- dramatik ostaja "med dvema stoloma" (literatura / gledališče)
- osredotočenost na režijsko gledališče zmanjšuje vidnost avtorjev
- primanjkuje agentov; tisti, ki obstajajo, pobirajo nizko dodano vrednost
- pomanjkanje stabilnih honorarjev za naročila
- nepreglednost pravnih postopkov (odvetniki zaposlenih v gledališčih, "kafkowska situacija")
- pomanjkanje kontinuitete dela z avtorji

Etika avtorstva, prevodi, pravice

- Prevajalske pravice in tantieme so v Nemčiji bolj sistematično urejene; med državami so razlike v višini.
- Prevedena dela lahko prinesejo dodaten dohodek, a ne omogočajo avtorjevega polnega preživetja.

Dogodek je odprl več ključnih vprašanj:

1. Kako razvijati dramatiko kot enakovreden del slovenskega gledališča?
2. Kako opolnomočiti avtorje in urediti sistemske pogoje (honorarji, agenti, pogodbe, produkcija)?
3. Kako graditi kontinuiteto pisanja in dialoga med gledališči, dramaturgi in avtorji?
4. Kakšen gledališki jezik potrebujemo za mlado občinstvo 2025?
5. Kako ohraniti etičnost pri uporabi mladinskih izkušenj v ustvarjalnem procesu?

Pogovor se je zaključil optimistično:

"Treba je vztrajati, vzpostavljati kolektive, se boriti za pravice in graditi trajno infrastrukturo za sodobno dramatiko." Večerni pogovor je izpostavil ključne sistemske izzive slovenskega prostora in odprl prostor za nadaljnje akcije znotraj DPP ZDUS.